

Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης- Αρχιμ.Σωφρόνιου (Σαχάρωφ)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Σήμερα υπάρχουν λίγοι μόνο γέροντες πού γνωρίζουν την αγάπη του Κυρίου για μας και γνωρίζουν τον αγώνα εναντίον των εχθρών και ότι οι εχθροί κατατροπώνονται μόνο με την κατά Χριστόν ταπείνωση.

Τόσο αγαπά ο Κύριος τον άνθρωπο, που του δίνει πλούσια τις δωρεές του Αγίου Πνεύματος. Μέχρις ότου, όμως, μάθει η ψυχή να διατηρεί τη χάρη, θα βασανίζεται για πολύ.

Τον πρώτο καιρό μετά τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος σκέφθηκα: Ο Κύριος μου συγχώρεσε τις αμαρτίες μου, το μαρτυρεί μέσα μου η χάρη. Τι μου χρειάζεται, λοιπόν, περισσότερο; Δεν πρέπει, όμως, να σκεφτόμαστε έτσι. Παρότι μας συγχωρούνται οι αμαρτίες, εν τούτοις πρέπει να τις θυμόμαστε σε όλη τη ζωή μας και να θλιβόμαστε γι' αυτές, για να διατηρούμε τη συντριβή της καρδιάς. Εγώ δεν το γνώριζα αυτό και έπαυσα να έχω συντριβή και υπέφερα πολλά από τους

δαίμονες. Και απορούσα, τι συμβαίνει με μένα. Η ψυχή μου γνωρίζει τον Κύριο και την αγάπη Του· τότε πώς μου έρχονται κακοί λογισμοί; Αλλά ο Κύριος με σπλαγχνίστηκε και με δίδαξε ο ίδιος πώς πρέπει να ταπεινώνομαι: «Κράτα το νου σου στον Άδη και μην απελπίζεσαι».

Με τον τρόπο αυτό νικούνται οι εχθροί. Όταν, όμως, ο νους μου λησμονεί το πυρ του άδη, τότε οι λογισμοί αποκτούν και πάλι δύναμη.

Όποιος έχασε τη χάρη, όπως εγώ, αυτός ας πολεμά με γενναιότητα τους δαίμονες. Γνώριζε πώς εσύ ο ίδιος είσαι ο ένοχος: έπεσες στην υπερηφάνεια και τη ματαιοδοξία. Όμως, ο πολυέλεος Κύριος σε αφήνει να μάθεις τι σημαίνει να ζεις με το Άγιο Πνεύμα και τι σημαίνει να βρίσκεσαι σε πόλεμο με τους δαίμονες. Έτσι, η ψυχή βλέπει εκ πείρας πόσο ολέθρια είναι η υπερηφάνεια και αποφεύγει τη ματαιοδοξία και τους ανθρώπινους επαίνους και διώχνει τους υπερήφανους λογισμούς. Τότε η ψυχή αρχίζει να γίνεται καλά και μαθαίνει να διατηρεί τη χάρη. Πώς θα καταλάβεις αν η ψυχή είναι υγιής ή άρρωστη; Η άρρωστη ψυχή είναι υπεροπτική, ενώ η υγιής ψυχή αγαπά την ταπείνωση, όπως τη δίδαξε το Άγιο Πνεύμα, και όσο δεν γνωρίζει ακόμη αυτή τη Θεία ταπείνωση πρέπει να θεωρεί τον εαυτό της χειρότερο απ' όλους.

... «Εσύ, Κύριε, μου δείχνεις τη δόξα Σου, γιατί αγαπάς το πλάσμα σου. Σε μένα, όμως, δώσε δάκρυα κατανύξεως και τη δύναμη να Σε ευχαριστώ. Σε Σένα βέβαια αρμόζει δόξα στον ουρανό και στη γη, σε μένα, όμως, ταιριάζουν δάκρυα για τις αμαρτίες μου»...

... Ο Κύριος με λυπήθηκε πολύ και μου έδωσε να καταλάβω ότι πρέπει να κλαίω σε όλη μου τη ζωή. Αυτή είναι η οδός του Κυρίου. Και τα γράφω αυτά τώρα από πόνο για τους ανθρώπους, πού, όπως κι εγώ, είναι υπερήφανοι και γι' αυτό πάσχουν. Τα γράφω, για να μάθουν την ταπείνωση και να βρουν ανάπαυση εν τω Θεώ...

Είναι μεγάλο αγαθό να μάθει κάποιος την κατά Χριστόν ταπείνωση. Με αυτή γίνεται εύκολη και ευχάριστη η ζωή και όλα γίνονται αγαπητά στην καρδιά. Μόνο στους ταπεινούς εμφανίζεται ο Κύριος εν Πνεύματι Αγίω και αν δεν ταπεινωθούμε, δεν θα δούμε τον Θεό. Η ταπείνωση είναι το φως, μέσα στο οποίο μπορούμε να δούμε τον Θεό-Φως, όπως ψάλλεται: «Εν τω φωτί Σου οψόμεθα φως».

Ο Κύριος με δίδαξε να κρατώ το νου μου στον άδη, και να μην απελπίζομαι. Με τον τρόπο αυτόν ταπεινώνεται η ψυχή μου, αλλ' αυτό δεν είναι ακόμη η αληθινή κατά Χριστόν ταπείνωση, που είναι απερίγραπτη...

... Ω, προσευχηθείτε για μένα όλοι οι Άγιοι, για να μάθει η ψυχή μου την ταπείνωση του Χριστού. Τη διψά η ψυχή μου, αλλά δεν κατορθώνω να την αποκτήσω και την

ζητώ με δάκρυα, σαν το παιδί που ζητά τη μητέρα του, όταν τη χάσει.

«Πού είσαι, Κύριέ μου; Κρύφτηκες από την ψυχή μου και Σε ζητώ με δάκρυα»...

...Πρέπει να υπομείνεις πολλούς κόπους και να χύσης πολλά δάκρυα, για να διατηρήσεις το πνεύμα ταπεινωμένο κατά Χριστόν. Χωρίς αυτό σβήνει το φως της ζωής στην ψυχή και αυτή πεθαίνει.

Μπορείς σε σύντομο χρονικό διάστημα να αποξηράνεις το σώμα με τη νηστεία. Να ταπεινώσεις όμως την ψυχή έτσι, που να μένει συνεχώς ταπεινή, αυτό ούτε εύκολο είναι ούτε σύντομα έρχεται. Η οσία Μαρία η Αιγύπτια πάλευε δεκαεπτά χρόνια με τα πάθη, σαν με άγρια θηρία, και μόνο τότε βρήκε ανάπαυση. Και όμως το σώμα της μαράθηκε σε λίγο χρόνο, γιατί στην έρημο δεν υπάρχει πολλή τροφή...

...Ποθεί η ψυχή μου να δει τον Κύριο και διψά γι' Αυτόν με ταπείνωση, γιατί είναι ανάξια για τέτοιο μεγάλο αγαθό.

Ηυπερηφάνεια εμποδίζει την ψυχή να μπει στο δρόμο της πίστεως. Στον άπιστο δίνω αυτή τη συμβουλή. Ας πει: «Κύριε, αν υπάρχουν, φώτισέ με και θα Σε υπηρετήσω με όλη την καρδιά μου και με όλη την ψυχή μου». Και ο Κύριος οπωσδήποτε θα φωτίσει μια τέτοια ταπεινή σκέψη και προθυμία για την υπηρεσία του Θεού. Δεν πρέπει, όμως, να λέει: «Αν υπάρχουν, τότε παίδεψέ με», γιατί αν έρθει η τιμωρία, είναι δυνατό να μη βρεις τη δύναμη να ευχαριστήσεις τον Θεό και να μετανοήσεις...

... Για να σωθείς, είναι ανάγκη να ταπεινωθείς. Γιατί τον υπερήφανο, και με τη βία να τον βάλεις στον παράδεισο, κι εκεί δεν θα βρει ανάπαυση, γιατί δεν θα είναι ικανοποιημένος και θα λέει: «Γιατί δεν είμαι εγώ στην πρώτη θέση;» Αντίθετα, η ταπεινή ψυχή είναι γεμάτη αγάπη και δεν επιδιώκει πρωτεία, αλλά επιθυμεί για όλους το καλό και είναι ευχαριστημένη με όλα.

...Οκενόδοξος ή φοβάται τους δαίμονες ή γίνεται όμοιος με αυτούς. Δεν πρέπει, όμως, να φοβόμαστε τους δαίμονες, αλλά πρέπει να φοβόμαστε την κενοδοξία και την υπερηφάνεια, γιατί προκαλούν την απώλεια της χάριτος...

... Ο Κύριος μας αγαπά πολύ. Και, όμως, εμείς πέφτομε σε αμαρτίες, γιατί δεν έχουμε ταπείνωση. Για να διαφυλάξεις την ταπείνωση, πρέπει να νεκρώσεις τη σάρκα και να δεχτείς το Πνεύμα του Χριστού. Οι Άγιοι είχαν ισχυρό πόλεμο με τους δαίμονες και νίκησαν με την ταπείνωση, την προσευχή και τη νηστεία.

Όποιος ταπεινώσε τον εαυτό του, αυτός νίκησε τους εχθρούς.

...Τι πρέπει να κάνει κάποιος, για να έχει ειρήνη στην ψυχή και το σώμα;

Πρέπει ν' αγαπά όλους τους ανθρώπους, όπως τον εαυτό του, και να είναι κάθε ώρα έτοιμος για το θάνατο. Όταν η ψυχή θυμάται το θάνατο, ταπεινώνεται και παραδίνεται ολόκληρη στο θέλημα του Θεού και επιθυμεί να έχει ειρήνη με όλους και να τους αγαπά όλους.

Όταν έρθει στην ψυχή η ειρήνη του Χριστού, τότε είναι ευχαριστημένη να κάθεται, όπως ο Ιώβ, στην κοπριά και χαίρεται που βλέπει τους άλλους δοξασμένους και η ίδια είναι η πιο ασήμαντη από όλους. Το μυστήριο της κατά Χριστόν ταπεινώσεως είναι μεγάλο και άρρητο. Η ψυχή που αγαπά, επιθυμεί για κάθε άνθρωπο περισσότερα αγαθά παρά για τον εαυτό της, και χαίρεται να βλέπει τους άλλους να είναι πιο ευτυχισμένοι από την ίδια και θλίβεται, όταν τους βλέπει να βασανίζονται...

...ΟΚύριος αγαπά τους ανθρώπους. Εν τούτοις παραχωρεί τις θλίψεις, για να γνωρίσουν οι άνθρωποι την αδυναμία τους και να ταπεινωθούν και με την ταπεινώση να λάβουν το Άγιο Πνεύμα. Με το Άγιο Πνεύμα όλα γίνονται ωραία, χαρούμενα, υπέροχα...

... Λες: Με βρήκαν πολλές συμφορές. Εγώ, όμως, θα σου πω -μάλλον ο Κύριος ο ίδιος λέει: Ταπεινώσου και θα δεις πώς όλες οι συμφορές σου θα μετατραπούν σε ανάπαυση, έτσι πού συ ο ίδιος έκπληκτος θα λες: Γιατί λοιπόν πριν βασανιζόμουν και στενοχωριόμουν τόσο; Τώρα, όμως, χαίρεσαι, γιατί έχεις ταπεινωθεί και ήρθε η χάρη του Θεού. Τώρα, και αν ακόμη μείνεις μόνο εσύ φτωχός στον κόσμο, δεν θα σε εγκαταλείψει η χαρά, γιατί δέχθηκες στην ψυχή σου την ειρήνη εκείνη, για την οποία λέει ο Κύριος: «Ειρήνην την Εμήν δίδωμι υμίν». Έτσι δίνει ο Κύριος σε κάθε ταπεινή ψυχή την ειρήνη Του, που ξεπερνά τον ανθρώπινο νου.

* * *

Ο Κύριος δεν εμφανίζεται στην υπερήφανη ψυχή. Η υπερήφανη ψυχή, ακόμη και αν μελετήσει όλα τα βιβλία, ποτέ δεν θα γνωρίσει τον Κύριο, γιατί με την υπεροψία της δεν αφήνει μέσα της χώρο για τη χάρη του Αγίου Πνεύματος -και ο Κύριος γνωρίζεται μόνο με το Άγιο Πνεύμα.

... Αν ήμασταν ταπεινοί, ο Κύριος από αγάπη θα μας αποκάλυπτε όλα τα μυστήρια. Αλλά η συμφορά μας είναι πώς δεν είμαστε ταπεινοί, υπερηφανευόμαστε και είμαστε ματαιόδοξοι για κάθε τι ασήμαντο κι έτσι βασανίζουμε τον εαυτό μας και

τους άλλους...

... Είναι αξιολύπητοι οι άνθρωποι που δεν γνωρίζουν τον Θεό, και πονώ γι' αυτούς. Υπερηφανεύονται, γιατί πετούν· αλλά τί το αξιοθαύμαστο; Και τα πουλιά πετούν, και δοξάζουν τον Θεό. Και, όμως, ο άνθρωπος, το κτίσμα του Θεού, εγκαταλείπει τον Κτίστη. Αλλά σκέψου, πώς θα σταθείς στην Φοβερή Κρίση του Θεού; Πού θα πορευθείς ή πού θα κρυφτείς από το Πρόσωπο του Θεού;...

... Υπάρχουν πολλά είδη ταπεινώσεως. Ο ένας είναι υπάκουος και μέμφεται για όλα τον εαυτό του, και αυτό είναι ταπείνωση. Ο άλλος μετανοεί για τις αμαρτίες του και θεωρεί τον εαυτό του βδέλυγμα ενώπιον του Κυρίου, και αυτό είναι ταπείνωση. Άλλη ταπείνωση, όμως, έχει εκείνος που γνώρισε τον Κύριο με το Πνεύμα το Άγιο· εκείνος έχει άλλη γνώση και άλλη γεύση.

Όταν η ψυχή δει με το Άγιο Πνεύμα τον Κύριο, πόσο πράος και ταπεινός είναι, τότε ταπεινώνεται και η ίδια τελείως. Και η ταπείνωση αυτή είναι εντελώς ιδιαίτερη· κανένας δεν μπορεί να την περιγράψει, και γνωρίζεται μόνο εν Πνεύματι Αγίω. Κι αν οι άνθρωποι γνώριζαν εν Πνεύματι Αγίω ποιος είναι ο Κύριός μας, τότε όλοι θα άλλαζαν: οι πλούσιοι θα εγκατέλειπαν τα πλούτη τους, οι επιστήμονες τις επιστήμες τους, οι κυβερνήτες τη δόξα και την εξουσία τους και θα γινόταν όλοι ταπεινοί, θα ζούσαν με μεγάλη ειρήνη και αγάπη και θα βασίλευε μεγάλη χαρά στη γη...

... Κύριε , δώσε να γνωρίσουν όλοι οι λαοί της γης πόσο μας αγαπάς και ποια θαυμαστή ζωή χαρίζεις σε όσους πιστεύουν σε Σένα.

Πνευματικές δοκιμασίες...

Δεν είναι πάντοτε χωρίς πόνο για τον άνθρωπο η πορεία προς τον Θεό. Κατά την περίοδο της άρσεως της χάριτος, που συνήθως διαρκεί πολλά χρόνια, ο Θεός μπορεί να φανεί στην ψυχή ανίλεως. Μή βρίσκοντας το έλεος του Θεού παρά την ακραία για τις δυνάμεις του άσκηση και τον κόπο, ο άνθρωπος πάσχει τόσο πολύ, ώστε, αν μπορούσε, θα απαρνιόταν τελείως κάθε ύπαρξη.

Σε τί συνίσταται το πάθος του;

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν είναι εύκολος.

Αφού γνώρισε τον Θεό, αφού γνώρισε τη ζωή στο φως του Προσώπου του Θεού, η ψυχή στον κόσμο δεν βρίσκει χαρά ή ικανοποίηση σε τίποτε πια και με τίποτε δεν μπορεί να αναπαυθεί. Και, όμως, όλα την περιβάλλουν, εκτός από τον Θεό. Ό,τι γνώρισε ως κακό, ως σκοτάδι, κάθε δαιμονική ενέργεια την παρενοχλεί και το μαρτύριο των παθών πλησιάζει κατά καιρούς τη μεγαλύτερη ένταση, ενώ ο Θεός,

θάλεγε κανείς, αποστρέφεται τον άνθρωπο και σε καμιά κραυγή του δεν προσέχει. Σαν το πιο ανυπεράσπιστο όν αιωρείται επάνω από τη φοβερή άβυσσο και επικαλείται τη βοήθεια του Θεού, αλλά κανένας στεναγμός του δεν εισακούεται. Ο Θεός φαίνεται σαν να μην ενδιαφέρεται καθόλου για το πάθος του. Η ψυχή γνωρίζει την έκπτωσή της από την αγάπη του Θεού και τυραννιέται συνειδητοποιώντας την αδικία και την απιστία της προς τον Θεόν, αλλά συγχρόνως βοά προς Αυτόν για έλεος. Μάταια όμως. Ο Θεός στέκεται ενώπιον της ψυχής μόνο ως ελεγκτής των ανομιών της και αυτή συντρίβεται από τους ελέγχους αυτούς. Αναγνωρίζει την αλήθεια της κρίσεως του Θεού, αλλά ο πόνος της δεν μειώνεται. Βυθίζεται στη σκιά του θανάτου όχι φανταστικά, αλλά πραγματικά και υποφέρει φρικτά, γιατί δεν βρίσκει κοντά της τον Θεό, τον Οποίο επικαλείται ημέρα και νύχτα.

Τίθεται το ερώτημα: Γιατί όλα αυτά;

Τον καιρό της δοκιμασίας δεν μπορεί η ψυχή να το δεχθεί αυτό ως εκδήλωση του μεγαλείου της αγάπης ή της εκτιμήσεως της από τον Θεό, ως επιθυμία Του να καταστήσει τον ασκητή κατ' εικόνα Του, δηλαδή κύριο και βασιλιά, να του μεταδώσει την αγιότητα και το πλήρωμα της Θείας υπάρξεως. Η ψυχή ένα μόνο γνωρίζει: Ο Θεός την εγκατέλειψε, αφού πιο πριν έλαμψε σε αυτήν το Φως Του κι έτσι πλήθυνε άμετρα τις θλίψεις της. Και όταν εξαντλημένη τελείως δεν βλέπει τον Θεό να στρέφεται με την ευσπλαγχνία Του προς αυτήν, τότε γεμίζει σκέψεις και αισθήματα, για τα οποία τηρείται σιωπή. Η ψυχή κατεβαίνει στον άδη, όχι όπως εκείνοι που δεν γνώρισαν το Πνεύμα του Θεού, όσοι δεν έχουν μέσα τους το φως της αληθινής Θεογνωσίας και συνεπώς είναι τυφλοί. Όχι. Η ψυχή κατεβαίνει εκεί ικανή να κατανοήσει το βαθύ σκοτάδι που αντικρύζει.

Αυτό συμβαίνει μόνο με όσους γνώρισαν τη Θεία χάρη και ύστερα την έχασαν. Το σπέρμα της αγάπης του Θεού που έπεσε στα βάθη της γεννά στην ψυχή μετάνοια, πού κατά τη δύναμη και το βάθος της ξεπερνά το μέτρο της συνηθισμένης θρησκευτικής συνειδήσεως. Ο άνθρωπος απευθύνεται προς τον Θεό με μεγάλο θρήνο, με όλη τη δύναμή του, με όλο το είναι του και έτσι μαθαίνει την προσευχή πού τον αποσπά από τον κόσμο αυτόν σε έναν άλλο, όπου ακούει ρήματα άρρητα για ανθρώπινη γλώσσα. Άρρητα, γιατί, μόλις εκφρασθούν με συνήθεις λέξεις και έννοιες, επιτρέπουν σε όποιον τα ακούει να βλέπει και να εννοεί μόνο ό,τι γνώρισε έκ πείρας και τίποτε περισσότερο. Και όταν η ψυχή περάσει από όλες αυτές τις βαρειές δοκιμασίες, διαβλέπει μέσα της ότι δεν υπάρχει στον κόσμο τόπος, πόνος, χαρά, δύναμη ή κτίσμα, πού θα μπορούν να τη χωρίσουν από την αγάπη του Θεού. Και το σκοτάδι αδυνατεί πια να καταβροχθίσει το φως της νέας ζωής που έχει μέσα της.

Ηπορεία με τον Θεό δεν είναι πάντοτε ανώδυνη για τον άνθρωπο. Το ίδιο και η ζωή με τους αγίους δεν είναι πάντοτε εύκολη. Πολλοί σκέπτονται με αφέλεια ότι όλα είναι ευχάριστα με τους αγίους· λυπούνται, γιατί ζουν ανάμεσα σε αμαρτωλούς και νοσταλγούν να συναντήσουν έναν άγιο. Η ψυχή, που προηγουμένως ήταν θλιμμένη, νομίζει εξαιτίας της γεμάτης από χαρά και ελπίδα συνάντησης ότι η διαμονή με τους αγίους ενεργεί πάντοτε τόσο χαροποιά στην ψυχή. Απατάται όμως. Κανένας άγιος δεν μπορεί να μας ελευθερώσει από τον αναπόφευκτο αγώνα κατά της αμαρτίας, η οποία ενεργεί μέσα μας. Μπορεί να συνεργήσει με την προσευχή, να βοηθήσει με το λόγο και τη διδαχή, να ενισχύσει με το παράδειγμά του, αλλά είναι αδύνατον να μας απαλλάξει από τον κόπο και την άσκηση. Και όταν ο άγιος μας προσκαλεί και μας ελκύει να ζήσουμε σύμφωνα με τις εντολές, τότε μπορεί να φανεί και «σκληρός». Είπαν μερικοί και ως τώρα εξακολουθούν να λένε για τον Ίδιο τον Χριστό, «σκληρός εστίν ούτος ο λόγος· τις δύναται Αυτού ακούειν;» (Ιωάν. ς'60). Έτσι και ο λόγος των αγίων, όταν απαιτούν να φυλάξουμε τις ευαγγελικές εντολές, γίνεται δυσβάστακτος και «σκληρός».

Ο Γέροντας Σιλουανός ήταν πάντοτε πράος, συγκαταβατικός, ήπιος, αλλά ποτέ δεν έκανε παρέκκλιση από όσα διδάχθηκε από τον Θεό. Η στάση του ήταν απλή και σαφής: «Ο Θεός οικτρίζει τους πάντας... Ούτως ηγάπησε τούς ανθρώπους, ώστε έλαβεν επ' Αυτού το βάρος όλου του κόσμου... Και παρ' ημών ζητεί να αγαπώμεν τον αδελφόν ημών». Η ψυχή καταλαβαίνει πώς ο Γέροντας λέει την αλήθεια, αλλά πώς να τον ακολουθήσει; Αυτό είναι δυσβάστακτο και πολλοί απομακρύνονταν από αυτόν. Η πνευματική του ευωδία γεννούσε στην ψυχή βαθειά συνείδηση της δυσωδίας και της ευτελείας της. Αν παραπονείστε για τους υβριστές, κατανοεί και συμμερίζεται τη θλίψη σας, όχι όμως και την οργή σας. Αν σκέπτεστε να

ανταποδώσετε κακό αντί κακού, τότε πιο πολύ θλίβεται για σας. Αν θεωρείτε επιζήμιο να απαντήσετε στον κακό άνθρωπο με το αγαθό, τότε αυτός απορεί πώς μπορεί κάποιος που ονομάζει τον εαυτό του χριστιανό να νομίζει ότι μια πράξη που συμφωνεί με την εντολή του Χριστού μπορεί να τον ζημιώσει. Οι εντολές του Χριστού ήταν γι' αυτόν κανόνας απόλυτης τελειότητας και η μόνη οδός για να νικηθεί το κακό του κόσμου· οδός για να φθάσουμε στο αιώνιο φως. Η τήρησή τους δεν μπορεί παρά να είναι μόνο ωφέλιμη. Ωφέλιμη και γι' αυτόν πού τις ακολουθεί και για εκείνον, για τον οποίο εκπληρώνονται. Είναι αδύνατον να υπάρξει περίπτωση, κατά την οποία η τήρηση των εντολών του Χριστού προκαλεί ζημιά, αν θεωρήσουμε ζημιά όχι την εξωτερική βλάβη μέσα στο χρόνο, αλλά τη ζημιά στο επίπεδο της αιώνιας ύπαρξης, γιατί η εντολή του Χριστού είναι η φανέρωση του απόλυτου αγαθού.

Κάποτε ένας Ιερομόναχος είπε στον Γέροντα ότι αν κάποιος ενεργήσει όπως αυτός λέει, αυτό θα αποβεί προς όφελος των εχθρών και το κακό θα θριαμβεύσει. Ο Γέροντας τη στιγμή εκείνη έμεινε σιωπηλός, γιατί αυτός που αντέλεγε δεν ήταν σε θέση να δεχθεί το λόγο, αλλά έπειτα είπε σε κάποιον άλλον: «Πώς μπορεί το πνεύμα του Χριστού να σκεφτεί το κακό οποιουδήποτε; Άραγε γι' αυτό μας κάλεσε ο Θεός;»

Μεγάλη και λεπτή είναι η πονηρία της συνειδήσεως του εμπαθούς ανθρώπου. Στη θρησκευτική ζωή, όποιος έχει υποταχθεί στο πάθος, το παρουσιάζει συχνά ως αναζήτηση της αλήθειας και της ωφέλειας και όχι σπάνια και ως αγώνα για τη δόξα του Θεού. Εν ονόματι του Χριστού, που παρέδωσε τον Εαυτό Του σε θάνατο για χάρη των εχθρών, οι άνθρωποι είναι έτοιμοι πολλές φορές να χύσουν και αίμα ακόμη, όχι όμως το δικό τους, αλλά του «αδελφού-εχθρού». Έτσι γινόταν σε κάθε εποχή, αλλά η ζωή του Γέροντα συνέπεσε με μια ιστορική περίοδο, όπου παρόμοια διαστροφή εκδηλωνόταν με ιδιαίτερη ένταση.

«Αυτή είναι η οδός του Χριστού;», έλεγε με θλίψη.

«Σκληρός» ο λόγος του Γέροντα. Ποιος μπορεί να τον ακούει; Να ζήσεις σύμφωνα με αυτόν σημαίνει να παραδώσεις τον εαυτό σου σε μαρτύριο, όχι μόνο με την κυριολεκτική σημασία της λέξεως, αλλά και στην πορεία της καθημερινής ζωής. Δεν θυμόμαστε πού ακριβώς γίνεται λόγος για έναν ευσεβή άνθρωπο, πού σε όλη τη ζωή του παρακαλούσε τον Κύριο να τον αξιώσει να βρει μαρτυρικό θάνατο και, όταν πλησίασε η ώρα του ειρηνικού του τέλους, τότε είπε με θλίψη: «Ο Κύριος δεν άκουσε την προσευχή μου». Μόλις, όμως, πρόφερε τις λέξεις αυτές, έλαβε πληροφορία ότι όλη η ζωή του υπήρξε μαρτυρική και έτσι έγινε δεκτή.

Ο Γέροντας έλεγε πώς η χάρη πού έλαβε στην αρχή ήταν όμοια με τη χάρη των

μαρτύρων και σκεπτόταν ακόμη ότι ίσως ο Κύριος προόριζε και αυτόν για μαρτυρικό θάνατο. Αλλά, όπως ο ευσεβής εκείνος άνθρωπος, τελείωσε εν ειρήνη. Ο Γέροντας ήταν εγκρατής σε όλα. Δεν παραδινόταν σε ονειροπολήσεις τελειότητας, αλλά αφού γνώρισε την τέλεια αγάπη του Χριστού αγωνίσθηκε πολύ σε όλη του τη ζωή, για να την αποκτήσει. Περισσότερο από τον καθένα γνώριζε πώς είναι «το μέν πνεύμα πρόθυμον, η δέ σάρξ ασθενής», και γι' αυτό έλεγε ότι συναντάται καμιά φορά στους ανθρώπους η επιθυμία να μαρτυρήσουν για τον Χριστό, αλλά αν δεν υπάρχει χάρη και στο σώμα, ο άνθρωπος μπορεί να μην αντέξει στα βάσανα. Γι' αυτό δεν πρέπει να επιδιώκει κανείς τέτοιο άθλημα. Αν, όμως, ο Κύριος τον καλέσει, τότε πρέπει ο άνθρωπος να ζητήσει βοήθεια και Εκείνος θα βοηθήσει.

Δεν ζητούσε ο Γέροντας το μαρτύριο, αν και έλαβε χάρη μαρτύρων. Η ζωή του ήταν αληθινό μαρτύριο. Μπορεί να λεχθεί και ακόμη μεγαλύτερο. Ο μάρτυρας πολλές φορές για μια γενναία ομολογία του παίρνει το έπαθλο, ο ασκητής όμως, όπως ο Γέροντας, αγωνίζεται επί δεκαετίες. Να προσεύχεσαι για τον κόσμο, όπως εκείνος προσευχόταν («να προσεύχεσαι για τους ανθρώπους σημαίνει να χύνεις αίμα») τόσον καιρό, είναι πιο οδυνηρός από το απλό μαρτύριο.

Η οδός του χριστιανού γενικά είναι μαρτύριο. Και όποιος την πορεύεται με τον τρόπο που πρέπει, διστάζει να προχωρήσει στο κήρυγμα. Η ψυχή του ποθεί να δει τον αδελφό του κοινωνό στο αιώνιο φως, αλλά προτίθεται να υποστεί μόνος τον πόνο του αγώνα και γι' αυτόν κυρίως το λόγο καταφεύγει κυρίως στην προσευχή για τον κόσμο.

Μέσα στα όρια της επίγειας ζωής, μέσα στη σφαίρα αυτήν που δόθηκε από τον Θεό για τη φανέρωση όχι μόνο των θετικών, αλλά και των αρνητικών δυνατοτήτων της ελευθερίας, κανένας και τίποτε δεν μπορεί να αναχαιτίσει εντελώς την εκδήλωση του κακού. Η προσευχή της αγάπης, όμως, έχει τη δύναμη να μεταβάλλει σε μεγάλο βαθμό τη ροή των κοσμικών γεγονότων και να περιορίσει για πολύ την έκταση του κακού.

«Και η ζωή ήν το φως των ανθρώπων. Και το φώς εν τη σκοτία φαίνει, και η σκοτία αυτό ου κατέλαβεν» (Ιωάν. α' 4-5). Η σκοτία της μη-υπάρξεως δεν μπορεί να καταπιεί το φως της ζωής. Κάθε αγαθό που εκπορεύεται από τον Θεό και επιστρέφει στον Θεό είναι ακατάλυτο. Η προσευχή είναι μια από τις υψηλότερες μορφές της αγαθής υπάρξεως, του ακατάλυτου, του αιώνιου. Είναι εκείνη «η αγαθή μερίς, ήτις ούκ αφαιρεθήσεται» (Λουκ. Ι' 42) στον αιώνα.

Στην αναζήτηση της σωτηρίας του εαυτού του και του πλησίον ο ασκητής, συγκεντρωμένος στον έσω άνθρωπο, διαπιστώνει μέσα του τη δύναμη του «νόμου της αμαρτίας» (Ρωμ. ζ' 23). Βλέποντας πώς η αμαρτία τον «αποκτείνει» (Ρωμ.

ζ'11) παρόλη την έφεσή του για το αγαθό, οδηγείται σε απελπισία και στην καταθλιπτική αυτή κατάσταση προσεύχεται.

Θυμούμαστε αξιόλογη επίσκεψη κάποιου ερημίτη μοναχού, προχωρημένης ηλικίας. Ζούσε σε μια χαράδρα κάποιου απομακρυσμένου δασώδους τόπου, κοντά σ' ένα χείμαρρο. Είχε πρόσωπο βασανισμένο, άπλυτο από καιρό, ρυτιδιασμένο, χλωμό, γκρίζο. Ήταν ατημέλητος, με λευκά μαλλιά και γένια, βαθουλωμένα γκριζογάλανα μάτια. Κουβεντιάσαμε πολύ. Μου διηγήθηκε για τον εαυτό του το εξής:

«Πολλά χρόνια πονούσε η ψυχή μου από το λογισμό, πώς να, εμείς οι μοναχοί απαρνηθήκαμε τον κόσμο, αφήσαμε και συγγενείς και πατρίδα, εγκαταλείψαμε το πάν, όσα συνήθως αποτελούν τη ζωή των ανθρώπων· δώσαμε υποσχέσεις ενώπιον Θεού και αγίων αγγέλων και ανθρώπων να ζούμε σύμφωνα με το νόμο του Χριστού· απαρνηθήκαμε το θέλημά μας και περνάμε ουσιαστικά μαρτυρική ζωή και παρόλα αυτά δεν ευδοκιμούμε στο καλό. Άραγε είναι πολλοί από μας πού σώζονται; Εγώ πρώτος χάνομαι. Παρατηρώ και τους άλλους, τους κατέχουν τα πάθη. Όταν, όμως, συναντώ τους κοσμικούς, βλέπω ότι αυτοί ζουν σε μεγάλη άγνοια και αμέλεια και δεν μετανοούν. Και να που σιγά-σιγά, χωρίς να καταλάβω πώς, έμαθα να προσεύχομαι για τον κόσμο. Έχυσα πολλά δάκρυα με τη σκέψη ότι, αν εμείς οι μοναχοί που απαρνηθήκαμε τον κόσμο δεν σωζόμαστε, τότε τι γίνεται γενικότερα στον κόσμο; Έτσι βαθμηδόν μεγάλωνε η θλίψη μου και άρχισα να χύνω δάκρυα απογνώσεως. Και να, πέρυσι ενώ βρισκόμουν στην απελπισία αυτή, εξαντλημένος από το κλάμα, ξαπλωμένος καταγής, εμφανίσθηκε ο Κύριος και με ρώτησε:

«Γιατί θρηνείς έτσι...»;

Εγώ σιώπησα μην μπορώντας να ατενίσω Τον εμφανισθέντα...

«Δεν γνωρίζεις ότι Εγώ θα κρίνω τον κόσμο»;...

Εγώ πάλι σιώπησα παραμένοντας πρηνής... Ο Κύριος μου λέει:

«Θα ελεήσω κάθε άνθρωπο πού επικαλέσθηκε τον Θεό έστω και μια φορά στη ζωή του...».

Μου ήρθε τότε η σκέψη:

«Τότε, γιατί εμείς πάσχουμε έτσι καθημερινά»;

Ο Κύριος στην κίνηση αυτή της σκέψεώς μου απήντησε:

«Εκείνοι που πάσχουν για την εντολή Μου, στη Βασιλεία των Ουρανών θα είναι

φίλοι Μου, ενώ τους άλλους μόνο θα τους ελεήσω».

Και ο Κύριος έφυγε».

Αυτό συνέβη, ενώ ο ασκητής βρισκόταν σε εγρήγορση. Διηγήθηκε και δυο άλλες οράσεις που είχε, ενώ κοιμόταν ελαφρά μετά από περίλυπη προσευχή για τον κόσμο.

Δεν αναφέρουμε το όνομα του μοναχού αυτού, γιατί ζει ακόμη και αποφεύγουμε την αξιολόγηση των οράσεων. Τον ακούσαμε χωρίς την παραμικρή εκδήλωση της στάσεώς μας σχετικά με όσα ανέφερε, ακολουθώντας την αυστηρή υπόδειξη των πατέρων του Άθω πώς πρέπει να δείχνουμε ιδιαίτερη προσοχή, όταν πρόκειται για οράσεις. Μπορεί, όμως, η αυστηρή μας στάση ή κάτι άλλο αδέξιο από μέρους μας να λύπησε τον γέροντα-μοναχό. Πάντως από τότε δεν ξαναήρθε.

Κατά το χρόνο της επικοινωνίας μας με τους πατέρες του Αγίου Όρους συναντήσαμε εννιά ανθρώπους, πού αγαπούσαν να προσεύχονται για τον κόσμο και προσεύχονταν με δάκρυα αγάπης. Κάποτε ακούσαμε την εξής συνομιλία δύο μοναχών. Ο ένας από αυτούς έλεγε:

- Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί ο Κύριος δεν δίνει την ειρήνη στον κόσμο, αν έστω κι ένας άνθρωπος Τον εκλιπαρεί γι' αυτό;

Ο άλλος απήντησε:

- Και πώς είναι δυνατή η απόλυτη ειρήνη στη γη, αν μένει έστω και ένας μόνο άνθρωπος με πονηρή θέληση;

Επανερχόμαστε όμως στο κύριο θέμα μας.]

Ο Θεός δεν είναι πάντοτε εύκολος για τον άνθρωπο.

Το επαναλαμβάνουμε, αλλά η φύση του θέματός μας απαιτεί την επανάληψη. Δεν είναι πλούσιος ούτε ποικιλόμορφος ο κύκλος των σκέψεων του ασκητή, αλλά οι σκέψεις αυτές ανήκουν στην ύπαρξη εκείνη που δύσκολα αφομοιώνεται. Αιώνες περνούν και στη μακρά ροή τους η ίδια πείρα επαναλαμβάνεται σχεδόν απaráλλακτα. Και, όμως, λίγοι γνωρίζουν την ακολουθία της χριστιανικής ασκήσεως, ενώ οι περισσότεροι χάνονται σε αυτόν το δρόμο. Ο Κύριος είπε: «Στενή η πύλη και τεθλιμμένη η οδός η απάγουσα εις την ζωήν, και ολίγοι εισίν οι ευρίσκοντες αυτήν» (Ματθ. ζ' 14).

Θέλουμε να ξαναμιλήσουμε για το θέμα που ήταν το αντικείμενο των μακρών συνομιλιών του Γέροντα με τον πατέρα Στρατόνικο. Η οδός του χριστιανού σε

γενικές γραμμές είναι η εξής:

Στην αρχή ο άνθρωπος ελκύεται προς τον Θεό με τη δωρεά της χάριτος και, όταν προσελκυσθεί, αρχίζει η μακρά περίοδος της δοκιμασίας. Δοκιμάζεται η ελευθερία του ανθρώπου και η εμπιστοσύνη του στον Θεό και δοκιμάζεται «σκληρά». Στην αρχή οι προς τον Θεό αιτήσεις, μικρές και μεγάλες, ακόμη και οι παρακλήσεις που μόλις εκφράζονται, συνήθως εκπληρώνονται με γρήγορο και θαυμαστό τρόπο από τον Θεό. Όταν, όμως, έλθει η περίοδος της δοκιμασίας, τότε όλα αλλάζουν και ο ουρανός φαίνεται σαν να κλείνεται και να γίνεται κωφός σε όλες τις δεήσεις. Στον θερμό χριστιανό όλα στη ζωή του γίνονται δύσκολα. Η συμπεριφορά των ανθρώπων απέναντί του χειροτερεύει· παύουν να τον εκτιμούν· αυτό που ανέχονται στους άλλους σε αυτόν δεν συγχωρείται· η εργασία του αμείβεται σχεδόν πάντοτε κάτω από το νόμιμο· το σώμα εύκολα προσβάλλεται από ασθένειες. Η φύση, οι περιστάσεις, οι άνθρωποι, όλα στρέφονται εναντίον του. Παρά τα φυσικά του χαρίσματα -όχι μικρότερα των άλλων- δεν βρίσκει ευνοϊκούς όρους να τα χρησιμοποιήσει. Επί πλέον υπομένει πολλές επιθέσεις από τις δαιμονικές δυνάμεις· και το αποκορύφωμα, η ανυπόφορη οδύνη από τη θεία εγκατάλειψη. Τότε κορυφώνεται το πάθος του, γιατί πλήττεται ο όλος άνθρωπος σε όλα τα επίπεδα της υπάρξεώς του.

Εγκαταλείπει ο Θεός τον άνθρωπο;... Είναι άραγε αυτό δυνατόν;...

Και εν τούτοις, στη θέση του βιώματος της εγγύτητας του Θεού έρχεται στην ψυχή το αίσθημα πώς Εκείνος είναι απείρως, απροσίτως μακριά, πέρα από τους αστρικούς κόσμους και όλες οι επικλήσεις προς Αυτόν χάνονται αναπάντητες στο αχανές του κοσμικού διαστήματος. Η ψυχή εσωτερικά εντείνει την κραυγή της προς Αυτόν, αλλά δεν «βλέπει» ούτε βοήθεια ούτε και προσοχή. Όλα τότε γίνονται φορτικά. Όλα κατορθώνονται με δυσανάλογο κόπο. Η ζωή γεμίζει από μόχθους και αναφύεται μέσα στον άνθρωπο το αίσθημα πώς βαραίνει επάνω του η κατάρρα και η οργή του Θεού. Όταν, όμως, περάσουν αυτές οι δοκιμασίες, τότε θα δει ότι η θαυμαστή πρόνοια του Θεού τον φύλαγε προσεκτικά σε όλες τις πτυχές της ζωής του.

Πείρα χιλιόχρονη πού παραδίδεται από γενεά σε γενεά μαρτυρεί πώς, όταν ο Θεός βλέπει την πίστη της ψυχής του αγωνιστή προς Αυτόν, όπως είδε την πίστη του Ιώβ, τότε θα τον οδηγήσει σε απρόσιτες αβύσσους και ύψη δυσανάβατα σε άλλους. Όσο πληρέστερη και ισχυρότερη είναι η πίστη και η εμπιστοσύνη του ανθρώπου στον Θεό, τόσο μεγαλύτερο θα είναι και το μέτρο των δοκιμασιών και το πλήρωμα της πείρας, που μπορεί να φθάσει σε μεγάλο βαθμό. Τότε γίνεται ολοφάνερο πώς έφτασε στα όρια, πέρα από τα οποία ο άνθρωπος αδυνατεί να προχωρήσει.

Όσο ο άνθρωπος κατέχεται από την υπερηφάνεια, είναι έκθετος στις επιθυμίες της ιδιαίτερα οδυνηρής απελπισίας, πού παραμορφώνει όλες τις παραστάσεις σχετικά με τον Θεό και την πρόνοιά Του. Η υπερήφανη ψυχή, ριγμένη στα ερέβη του άδη, θεωρεί υπεύθυνο για τα βάσανά της τον Θεό και Τον αντιλαμβάνεται σαν πολύ σκληρό. Στερημένη από την πραγματική εν Θεώ ύπαρξη, ερμηνεύει τα πάντα με τη δική της θλιβερή κατάσταση και αρχίζει να μισεί και τη ζωή της και γενικά όλη την ύπαρξη του κόσμου. Επειδή μένει έξω από το Θείο φως, η απόγνωση της την κάνει να φθάσει σε τέτοιο σημείο, πού και η ύπαρξη του ίδιου του Θεού αρχίζει να της φαίνεται ως παραλογισμός χωρίς ελπίδα, γι' αυτό και η απώθηση του Θεού και το μίσος για κάθε ύπαρξη συνεχώς αυξάνουν.

Οι άνθρωποι της πίστεως αποφεύγουν αυτή την απόγνωση και το μίσος, γιατί με την πίστη σώζεται ο άνθρωπος· με την πίστη στο λόγο του Θεού, με την παράδοση στην αγάπη και την ευσπλαχνία Του, με την εμπιστοσύνη στη μαρτυρία των Πατέρων της Εκκλησίας. Οι περισσότεροι από τους ευσεβείς χριστιανούς ίσως δεν έζησαν στην καθημερινή ζωή την ανάσταση της ψυχής, αλλά η πίστη σε αυτήν τους φυλάγει. Για την πίστη αυτή μιλούσε πολλές φορές ο Γέροντας παραπέμποντας στα λόγια του Κυρίου: «Μακάριοι οι μη ιδόντες και πιστεύσαντες» (Ιωάν. κ'29). Έρχεται ώρα πού η πίστη αυτή θα εξάγει τον άνθρωπο από το σκοτάδι και την καταπιεστική δουλεία και θα τον οδηγήσει στην ελευθερία της αληθινής άφθαρτης ζωής, πού το μεγαλείο της είναι τελείως ιδιαίτερο, ανόμοιο με τη συνηθισμένη ανθρώπινη αντίληψη για το μεγάλο και το ωραίο.

Αλλιώς ενεργεί ο εχθρός διάβολος με όσους τον δέχονται και αλλιώς με όσους του αντιστέκονται. Άλλη η οδύνη της υπερήφανης απόγνωσης και άλλη η θλίψη της ευσεβούς ψυχής, όταν ο Θεός παραχωρήσει στο διάβολο να την πολεμήσει. Αυτός ο τελευταίος πειρασμός είναι εξαιρετικά βαρύς και σπάνια παραχωρείται.

Είναι ακατάληπτος ο τρόπος, με τον οποίο ο Θεός συμπεριφέρεται στην ψυχή...

Αλλιώς ενεργεί ο εχθρός διάβολος με όσους τον δέχονται και αλλιώς με όσους του αντιστέκονται. Άλλη η οδύνη της υπερήφανης απόγνωσης και άλλη η θλίψη της

ευσεβούς ψυχής, όταν ο Θεός παραχωρήσει στο διάβολο να την πολεμήσει. Αυτός ο τελευταίος πειρασμός είναι εξαιρετικά βαρύς και σπάνια παραχωρείται.

Όταν ο εγκαταλειμμένος από τον Θεό για λόγους προνοίας άνθρωπος αισθάνεται για πρώτη φορά να τον πλησιάζει ο σατανάς, τότε όλο το είναι του, και η ψυχή και το σώμα, κυριεύονται από φοβερό πόνο και μεγάλο φόβο, πού δεν συγκρίνεται με το φόβο των εγκληματιών και των φονιάδων, γιατί σε αυτόν ενυπάρχει το σκότος της αιώνιας απώλειας. Τότε γνωρίζει η ψυχή Τι είναι διάβολος. Γνωρίζει τη συντριπτική δύναμη και τη φοβερή σκληρότητά του και κατάπληκτη από τις κολοσιαίες διαστάσεις του κακού πού στέκεται μπροστά της συντρίβεται ολόκληρη. Από τη φρίκη και τον τρόμο σφίγγεται και παραλύει, χωρίς να μπορεί να βρει μέσα της τη δύναμη να προσευχηθεί. Απουσιάζει ο Θεός-Αντιλήπτωρ, και μόνο ο εχθρός είναι παρών και της λέει: «Βρίσκεσαι υπό την εξουσία μου... Και μην ελπίζεις στον Θεό, αλλά ξέχασέ Τον». Σε τέτοιες στιγμές η ψυχή, μη θέλοντας να δεχτεί το διάβολο, είτε χωρίς λόγια μνημονεύει τον Θεό είτε στην καλύτερη περίπτωση επικαλείται το Όνομά Του. Μόνο όταν περάσει χρόνος, αποκτά επίγνωση ότι ο Θεός την προσέχει ιδιαίτερα στον αγώνα αυτό.

Στα γραπτά του Γέροντα θα δείτε ότι δοκίμασε δύο φορές έναν τέτοιο πόλεμο με το διάβολο. Την πρώτη φορά σώθηκε προφέροντας την προσευχή του Ιησού, δεν πρόφτασε μάλιστα να την τελειώσει και του εμφανίσθηκε ο Κύριος. Την δεύτερη, όταν ήταν πιο ισχυρός και ανδρείος, βρήκε τη δύναμη να καθίσει και να στραφεί με προσευχή στον Θεό και τότε έλαβε ως απάντηση τα ασυνήθιστα και παράδοξα λόγια: «Κράτα το νου σου στον άδη και μην απελπίζεσαι».

Τότε γνώρισε με ποιο όπλο νικιέται ο διάβολος. Σε κάθε προσέγγισή του η ψυχή στρέφει προς τον εαυτό της όλη τη δύναμη του μίσους της και ως έσχατο εχθρό της καταδικάζει τον εαυτό της στην αιώνια κόλαση προσθέτοντας: «Ο δε Θεός άγιος, αληθινός και ευλογητός εις τους αιώνας».

Εξοπλισμένη με τέτοιο όπλο η ψυχή ελευθερώνεται από κάθε φόβο και γίνεται απόρθητη από τον εχθρό. Μια τέτοια «έμπειρη» ψυχή, σε κάθε προσέγγιση του εχθρού ρίχνει τον εαυτό της με μεγάλη οργή στην άβυσσο του σκότους, σαν να αξίζει την αιώνια καταδίκη, και ο εχθρός ως φίλαυτος που είναι υποχωρεί, γιατί δεν αντέχει τη δύναμη του πυρός που συναντά. Αφού ελευθερωθεί από αυτόν, η ψυχή με καθαρό νου στρέφεται με προσευχή στον Θεό.

«Ο εχθρός έπεσε από την υπερηφάνεια». Η υπερηφάνεια είναι η αρχή της αμαρτίας. Μέσα της περικλείονται όλες οι μορφές του κακού: κενοδοξία, φιλοδοξία, φιλαρχία, ψυχρότητα, σκληρότητα, αδιαφορία για τα παθήματα του

πλησίον, ονειροπόληση του νου, εντατική ενέργεια της φαντασίας, δαιμονική έκφραση των οφθαλμών, δαιμονικός χαρακτήρας της όλης παρουσίας, σκυθρωπότητα, πλήξη, απόγνωση, μίσος, φθόνος, ποταπότητα και σε πολλούς η πτώση σε σαρκικές επιθυμίες, η βασανιστική εσωτερική ανησυχία, η ανυπακοή, ο φόβος του θανάτου ή αντίθετα η επιδίωξη τερματισμού της ζωής με αυτοκτονία και τέλος, πράγμα όχι τόσο σπάνιο, η τέλεια παραφροσύνη. Να τα σημεία της δαιμονικής πνευματικότητας. Όσο, όμως, δεν εκδηλώνονται φανερά, μένουν για πολλούς απαρατήρητα.

Όλα τα συμπτώματα που αναφέραμε δεν χαρακτηρίζουν τον καθένα από εκείνους που «πλανήθηκαν» από δαιμονικούς λογισμούς ή οράσεις ή «αποκαλύψεις». Σε άλλους επικρατεί η μεγαλομανία, η φιλοδοξία και η φιλαρχία. Σε άλλους η πλήξη, η απελπισία, η κρυμμένη ταραχή. Σε άλλους πάλι ο φθόνος, η μελαγχολία, το μίσος. Πολλοί κατέχονται από σαρκική επιθυμία. Αλλά σε όλους ανεξαιρέτως υπάρχει έντονη φαντασία και υπερηφάνεια, πού μπορεί να κρύβεται πίσω από το προσωπείο ακόμη και της μεγαλύτερης ταπείνωσης.

Όταν ο άνθρωπος «πλανάται» από τον εχθρό και τον ακολουθεί, δεν κατανοεί τι είναι ο εχθρός, δεν γνωρίζει την ένταση του άμεσου αγώνα εναντίον του και πάσχει, γιατί οδηγείται από αυτόν από το φως της αληθινής ζωής στο σκότος που εκείνος διαμένει. Τα πάθη αυτά φέρουν επάνω τους τη σφραγίδα της πνευματικής τυφλότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο εχθρός με την υπερήφανη συνείδηση του δήθεν μεγαλείου του φέρνει κάποια ανήσυχη ευχαρίστηση. Σε άλλες, προξενώντας στην ψυχή μεγάλο πόνο, την ξεσηκώνει εναντίον του Θεού. Κι εκείνη, χωρίς να εννοεί την πραγματική αιτία των πόνων της, στρέφεται με μίσος εναντίον του Θεού.

Η ευσεβής ψυχή πάλι, πού γνώρισε την αγάπη του Θεού, πάσχει από τον άμεσο αγώνα με τον εχθρό. Η δύναμη του κακού που ορμά εναντίον της, η δύναμη του διαβόλου, είναι μεγάλη και ο άνθρωπος βλέπει καθαρά πώς αυτή μπορεί να τον συντρίψει τελειωτικά.

Στην πρώτη περίπτωση παλεύει συνήθως η ψυχή για πολύ, χωρίς να βρίσκει διέξοδο προς τον Θεό. Στη δεύτερη ο Θεός εμφανίζεται στον άνθρωπο μέσα σε μεγάλο φως, όταν τελειώσει ο καιρός της δοκιμασίας, της οποίας η διάρκεια και η δύναμη έχουν προβλεφθεί από τον Θεό, σε ορισμένες περιπτώσεις διαρκεί δύο έως τρία λεπτά, σε άλλες μία ώρα ή και περισσότερο, ένας μάλιστα ασκητής έμεινε στην κατάσταση αυτή τρεις μέρες. Η διάρκεια του χρόνου μπορεί να εξαρτηθεί από την μικρότερη ένταση του αγώνα αλλά και από τη μεγαλύτερη αντοχή του ανθρώπου, γιατί οι ψυχές δεν έχουν την ίδια δύναμη.

Δεν υπάρχει πειρασμός φοβερότερος από αυτόν που περιγράψαμε παραπάνω. Υπάρχει, όμως, πόνος μεγαλύτερος από όλες τις συμφορές της γης: ο πόνος και η οδύνη της ψυχής που είναι βαθιά τετρωμένη από την αγάπη του Θεού και δεν μπορεί να επιτύχει το Ζητούμενο.

Είναι ακατάληπτος ο τρόπος, με τον οποίο ο Θεός συμπεριφέρεται στην ψυχή. Αφού γεννήσει πρώτα σε αυτήν φλογερή αγάπη, έπειτα κρύβεται με ανεξήγητο τρόπο, και όταν η ψυχή απελπίζεται πια λόγω της εγκαταλείψεως, τότε Αυτός έρχεται πάλι γαλήνια με την ανέκφραστη παρηγοριά Του. Ορισμένες στιγμές το βασανιστήριο της Θεοεγκαταλείψεως ξεπερνά τα μαρτύρια του άδη, διαφέρει, όμως, από αυτά, γιατί εμπεριέχει τη ζωοποιό δύναμη του Θεού, που μεταβάλλει τη θλίψη στη γλυκειά μακαριότητα της Θείας αγάπης.

Όσο ζει ο άνθρωπος στο παχύ περίβλημα της σάρκας, δεν μπορεί να μείνει ασάλευτος. Σε ορισμένες στιγμές καθαράς προσευχής η ψυχή του ασκητή εγγίζει την πραγματική αιώνια ύπαρξη, που αποτελεί τον έσχατο σκοπό της. Όταν όμως τελειώσει η προσευχή εκείνη, η ψυχή ξανάρχεται πάλι στην κατάσταση ή της μέτριας αισθήσεως του Θεού ή ακόμη της κατά σάρκα αντιλήψεως του κόσμου και με αυτήν επιστρέφει και ένας «γνόφος» της σαρκός και μειώνεται η δύναμη της εσωτερικής πληροφορίας.

Σε πολλούς ανθρώπους η σαρκική αίσθηση του κόσμου είναι τόσο συνεχής, ώστε αυτοί σχεδόν δεν γνωρίζουν τίποτε άλλο και τότε γίνονται «σάρξ», η οποία δεν δέχεται το νόμο του Θεού. Ο ασκητής, όμως, βιώνει την επιστροφή από την καθαρά προσευχή στην παχύτητα της σαρκικής αντιλήψεως του κόσμου ως αποδημία από τον Κύριο. Ο Απόστολος Παύλος λέει: «ενδημούντες έν τω σώματι εκδημούμεν από του Κυρίου... Θαρρούμεν δέ και ευδοκούμεν μάλλον εκδημήσαι από του σώματος και ενδημήσαι προς τον Κύριον» (Β΄ Κορ. ε΄6-). Μόνο με τον αδιάκοπο αγώνα συγκρατείται ο ασκητής από την πτώση εκείνη, προς την οποία τον παρασύρει συνεχώς η σάρκα με το βάρος της. Και όσο συχνότερες και

παρατεταμένες είναι οι πνευματικές του καταστάσεις, τόσο βαρύτερο είναι το βίωμα της καταβάσεως στη σαρκική αίσθηση του κόσμου.

Όταν ο ασκητής κινούμενος από το πνεύμα της αγάπης του Θεού προσεύχεται με βαθύ θρήνο, τότε φθάνοντας σε κατάσταση ανυπέρβλητη γι' αυτόν κατά τη στιγμή εκείνη απολαμβάνει την ανάπαυση του πνεύματος με την προσέγγισή του στον Θεό. Όταν, όμως τελειώσει η προσευχή, η ανάπαυση αυτή διατηρείται στην ψυχή για λίγο χρόνο, άλλοτε περισσότερο, άλλοτε λιγότερο, και ξαναγυρίζουν πάλι οι προσβολές των λογισμών. Η εναλλαγή αυτών των καταστάσεων οδηγεί σε διάφορα αποτελέσματα. Άλλοι από τους ασκητές, σε κάποιο σημείο της πνευματικής τους πορείας φθάνουν τη δύναμη εκείνη της προσευχής που εμπνέει στην ψυχή τους φόβο και τρόμο, ύστερα όμως βαθμηδόν η ένταση της προσευχής τους ελαττώνεται. Αντίθετα άλλοι καρτερικοί αθλητές προοδεύουν ακατάπαυστα ζητώντας συνεχώς μεγαλύτερο πλήρωμα προσευχής, ωσότου ριζώσει στην ψυχή τους η επιθυμία, ακόμη και η ανάγκη, να γίνουν άσπλαχνοι προς τον εαυτό τους, ωσότου δηλαδή να φτάσουν «μισήσαι και απολέσαι» την ίδια την ψυχή τους. Αλλά και αυτό, όπως βλέπουμε από τα γραπτά του Γέροντα, δεν είναι η έσχατη αγάπη πού δίνει ο Κύριος να γνωρίσουν οι δούλοι Του, δηλαδή η αγάπη εκείνη που η γλυκύτητά της κάνει τον άνθρωπο να υποφέρει εύκολα κάθε πάθος, ακόμη και το θάνατο.

Από το βιβλίο “Ο Άγιος Σιλουανός ο Αθωνίτης”, Αρχιμ.Σωφρόνιου (Σαχάρωφ), σ.248-263

Αναδημοσίευση από :<http://clubs.pathfinder.gr/emmaous/651728>

Αντιαιρετικών Εγκόλπιον www.egolpion.com